

Demkó Attila

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK UKRAJNA-
POLITIKÁJA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
AZ OROSZ–UKRÁN HÁBORÚRA¹

BEVEZETÉS

2025-ben lett 34 éves a független Ukrajna, azaz amerikai „Ukrajna-politikáról” értelemszerűen csak az 1991–2025 közötti időszakra vonatkozóan beszélhetünk. Ez nem jelenti azt, hogy ne lennének előzményei, de ezek vizsgálata túlmutat e tanulmány keretein. A fenti időszak alatt – a jelenlegi második Trump-kabinetet is beleértve – hét amerikai elnöki adminisztráció próbálta kezelni az ukrán függetlenség első napjaitól felmerülő kihívásokat, érvényesíteni az amerikai érdekeket és egyben manőverezni az amerikai külpolitikát ukrán esetben (is) sokszor meghatározó lobbicsoportok között.

Az Amerikai Egyesült Államok Ukrajna-politikája természetesen nem légüres térben zajlott. Ott volt abban egy harmadik, megkerülhetetlen szereplő, Oroszország. Ez különösen igaz a 2014-ben kirobbant és 2022-ben teljes körűvé vált orosz–ukrán háború fényében. A tanulmány az amerikai Ukrajna-politika teljes, 1991-et követő időszakát áttekinti, de terjedelmi okokból csak a legfontosabb kérdésekre fókuszál.

A KEZDETEK:

A GEORGE H. W. BUSH-ADMINISZTRÁCIÓ
ÉS UKRAJNA (1989–1993)

„Az amerikaiak nem támogatják azokat, akik függetlenséget keresnek azért, hogy egy távoli zsarnokságot helyi despotizmussal váltsanak fel. Nem támogatják azokat, akik etnikai gyűlöletből öngyilkos nacionalizmust terjesztenek” – George H. W. Bush²

¹ A tanulmány szakmai lektora Magyarics Tamás.

² CARTER 2018.

Az Egyesült Államok a Szovjetunió 1991-re már jól látható bomlási folyamatban egyszerre látott lehetőséget és veszélyt. Miután Moszkva 1990-ben elvesztette közép-európai és balkáni befolyási övezetét, már látszott a lehetőség a további szovjet/orosz gyengülésre a balti államok, Ukrajna és a kaukázusi köztársaságok esetleges függetlenedésével. Ám fennállt annak a veszélye is, hogy a függetlenségi törekvések konfliktusokhoz, akár véres háborúkhoz vezethetnek. Az örmény–azeri gerillaháború már 1988 óta tartott, és nem nagyon volt olyan szovjet tagköztársaság, amelyben ne élt volna jelentős kisebbségi közösség, és/vagy ne lett volna határvitája valamelyik szomszédjával. De hatott az amerikai gondolkodásra az 1991 nyarán kibontakozó jugoszláviai háború is.³ Az is szerepet játszott, hogy Mihail Gorbacsov személyében az USA egy megbízható tárgyalópartnerre talált a nagy globális geopolitikai kérdésekben.⁴

A fent idézett, „Chicken Kiev” néven elhíresült, 1991. augusztus 1-jén Kijevben elmondott Bush-beszéd az amerikai aggodalmat tükrözte, hogy mi történhet akkor, ha a Szovjetunió szétesik, balkanizálódik. Bush elnök arra intette Ukrajnát, hogy kerülje el az „öngyilkos nacionalizmust”, és maradjon a megreformált szovjet keretek között – ezzel próbálva megakadályozni a függetlenség kikiáltását.⁵ Az 1991. augusztus 19-i moszkvai puccs azonban hiábavalóvá tett minden kísérletet a Szovjetunió fenntartására, Ukrajna augusztus 24-én kikiáltotta a függetlenségét. Washington erre közvetlenül nem reagált, de szeptember 5-én James Baker külügyminiszter kiemelte, hogy a jövő szempontjából fontos a nemzeti kisebbségek védelme, és hogy a határok csak a nemzetközi alapelvek betartásával változtathatók meg. Az USA tehát sokáig nem állt az ukrán függetlenségi törekvés mögé, és utalt arra, hogy nem bánná, ha Moszkva visszavonná a nukleáris fegyvereket a tagköztársaságokból.⁶

Az 1991. december 1-jei ukrán függetlenségi népszavazást Washington már melegen üdvözölte. Néhány nappal később amerikai–ukrán tárgyalások zajlottak le Kijevben a kétoldalú kapcsolatok jövőjéről. A gazdasági és

³ PLOKHY–SAROTTE 2019.

⁴ HARAN 1995

⁵ *Remarks to the Supreme Soviet...* [é. n.].

⁶ HARAN 1995.

emberi jogi vetületeken túl már kirajzolódott a következő évek legfontosabb kérdése: mi legyen az Ukrajnában maradt szovjet nukleáris arzenállal? A hónap közepén James Baker is az országba látogatott, hogy megerősítse az amerikai elvárásokat.⁷ Az Egyesült Államok végül 1991. december 25-én, három héttel Magyarország, Lengyelország és Kanada után adta meg a diplomáciai elismerést a független Ukrajnának.

A Bush-adminisztráció utolsó – és az ukrán függetlenség első – éve jelentős részben a nukleáris fegyverek kérdéséről szolt a kétoldalú kapcsolatokban. 1992. június 23-án Bush levelet intézett az ukrán elnökhöz, Leonyid Kravcsukhoz, amelyben hangsúlyozta a nukleárisfegyverzet-csökktetés fontosságát, cserébe segítséget ajánlva Ukrajna integrációjához a nemzetközi szervezetekbe, illetve az ukrán hadsereg fejlesztéséhez.⁸ Miután Bush elvesztette az 1992 őszi elnökválasztást, a nukleáris kérdés megoldása a Clinton-adminisztrációra maradt.

A CLINTON-ADMINISZTRÁCIÓ ÉS UKRAJNA (1993–2001)

„Személyesen is érintett vagyok, mert én vettem rá őket [Ukrajnát], hogy adják fel nukleáris fegyvereiket. És egyikük sem hiszi, hogy Oroszország megkísérelte volna ezt a lépést, ha Ukrajna még mindig rendelkezett volna [nukleáris] fegyverekkel” – William Jefferson Clinton⁹

Ukrajna a Szovjetunió széthullása után papíron a világ harmadik legnagyobb nukleáris hatalma volt, 1700 robbanófejjel, ami több volt, mint a következő három hatalom, Kína, az Egyesült Királyság és Franciaország készlete összesen. A globális biztonság szempontjából is alapvető kérdés volt, hogy mi lesz ezzel az arzenállal. Oroszország 1992 folyamán megállapodott Kazahsztánnal és Belarusszal a két függetlenné vált köztársaság területén maradt nukleáris fegyverek átadásáról. Ukrajna viszont biztonsági garanciát akart, illetve 2 milliárd dolláros anyagi kompenzációt az USA által ajánlott 175 millió

⁷ POPADIUK 2023.

⁸ *Letter from US President G. H. W. Bush...* [é. n.].

⁹ WOLFGANG 2023.

dollár helyett.¹⁰ A Clinton-adminisztráció számára a legfontosabb feladat a vitás kérdés gyors és békés rendezése volt a két ország között, úgy, hogy Oroszország megkapja a robbanófejeket, de Ukrajna garanciát kap biztonságára és területi integritására.¹¹

Az amerikai nyomásgyakorlás feszültté tette a kétoldalú viszonyt, mert az USA minden más kétoldalú ügyet a kérdés megoldásának függvényében kezelte, sőt a gazdasági segítség felfüggesztésével fenyegette Ukrainát, amennyiben nem történik előrelépés.¹² Az áttörés 1993 nyarán következett be, amikor létrejött az első háromoldalú egyeztetés Moszkva, Kijev és Washington között. 1994. január 14-én Jelcin, Kravcsuk és Clinton elnök megállapodott a robbanófejek átadásáról, az anyagi kompenzációról, illetve a silók és egyéb infrastruktúra-elemek felszámolásáról. A záróakkord az 1994. december 5-i budapesti Jelcin–Clinton–Kucsma-találkozó volt, amelynek eredményeként létrejött az Ukrajna számára nem kötelező biztonsági ígérvényeket adó orosz–brit–amerikai *budapesti memorandum*. 1996. június 1-jéig Ukrajna átadta a területén lévő utolsó nukleáris robbanófejeket Oroszországnak megsemmisítésre, az utolsó START I-hez kapcsolódó stratégiai nukleáris hordozóeszközt, egy SS–24 rakétasilót pedig 2001-ben semmisítették meg.¹³

A Clinton-adminisztráció figyelmet fordított arra is, hogy Ukrajna ne támogassa a nukleáris proliferációt a polgári területen sem. 1990 után Irán Oroszországgal együttműködve indította újra atomerőmű-projektjét Busehrben. Mivel az utolsó elkészült szovjet atomerőműblokk a zaporizzsjai atomerőmű 6. blokkja volt, az oroszok bevonták a munkába az ukránokat. Az ukrán Turboatomnak kellett volna szállítania a turbinát, de az Egyesült Államok külügyminiszterének, Madeleine Albrightnak az 1998. március 6-i kijevi látogatása után lemondták a megállapodást.¹⁴ A Clinton-adminisztráció tehát elérte legfontosabb céljait Ukrajnával kapcsolatban a nukleáris területen. Az amerikai elnök 2000. júniusi kijevi látogatása pozitív hangulatban

¹⁰ FREELAND 1993.

¹¹ PIFER 2011.

¹² FREELAND 1993.

¹³ PIFER 2011.

¹⁴ TYLER 2000.

zajlott, Clinton dicsérte Kucsma elnöki tevékenységét, és hangsúlyozta, hogy a nyugati integráció kapui nyitottak Ukrajna számára. Kiemelte, hogy

„Ukrajna rendelkezik mindazzal, ami a globális információs korszakban a sikerhez szükséges: erős egyetemekkel, képzett társadalommal és olyan partnerekkel, akik hajlandók kiállni mellette. Most már csak annyit kell tennie, hogy tartsa az irányt és gyorsítson. Nyissa meg a gazdaságot, erősítse a jogállamiságot, támogassa a civil társadalmat, védje a sajtószabadságot, törje meg a korrupció szorítását!”¹⁵

A látogatás után nem sokkal azonban több ügy zavarta meg az amerikai–ukrán kapcsolatokat. A jelentősebb és vélhetően az elhidegülés fő oka a „Kolcsuga-ügy” volt. Az amerikai vád szerint 2000-ben maga az ukrán elnök hagyta jóvá a Kolcsuga típusú passzív felderítő rendszerek szállítását Iraknak, amelyek segíthettek volna az Irak légtérét ellenőrző amerikai gépek követésében. Ukrajna nem adhatott el fegyvert az ENSZ-embargó alatt álló Iraknak, ezért az ügylet nemcsak az amerikai erőket veszélyeztette, hanem illegális is volt. Ezek után Kucsma elnököt a NATO-ban látványosan nem fogadták, és az ukrán külképviselet körül is megfagyott a levegő.

A Kolcsuga-ügy hatását a „Kucsmagate” is erősítette. Az ukrán elnök egy volt testőre számos, titokban felvett beszélgetést hozott nyilvánosságra, s ezek közül az egyik köthető volt Giorgi Gongadze ismert újságíró 2000. szeptemberi eltűnéséhez. Gongadze a független ukrán internetes újságnak, az *Ukrajinszka Pravdának* dolgozott és a kormányzathoz kötődő korrupciós ügyeket tárt fel. A kiszivárogtatott beszélgetésekben voltak arra utaló jelek, hogy Kucsma elnök érintett lehet az újságíró halálában. Perdöntő bizonyíték nem volt, az ukrán elnök pedig tagadta a vádat,¹⁶ de az ügy nagy hullámokat keltett a nemzetközi sajtóban és a kétoldalú kapcsolatokban is. Gongadze özvegye és két gyermeke 2001-ben politikai menedékjogot kapott az Egyesült Államokban, akárcsak a testőr, Mykola Melnicsenko. Az USA 2002-ben – már a Bush-adminisztráció alatt – Ukrajnának szánt

¹⁵ The White House 2000.

¹⁶ LEVIN 2001.

segélyeket is felfüggesztett az ügy miatt, ám ez végül egy epizód maradt az ukrán–amerikai kapcsolatokban.

A NARANCSOS FORRADALOM
ÉS A MEGHÍVÁS A NATO-BA –
A GEORGE W. BUSH-ADMINISZTRÁCIÓ (2001–2009)

„Bármely választásnak [Ukrajnában], [...] mentesnek kell lennie minden külföldi befolyástól.”¹⁷

„Juscsenko elnök volt az első államfő, akit a beiktatási beszédem után felhívtam. Elmondtam neki, hogy a narancsos forradalom erőteljes példa, a demokrácia példája az emberek számára szerte a világon” – George W. Bush¹⁸

2001 után évekig a „terrorizmus elleni” háború, elsősorban az iraki háború volt meghatározó az amerikai külpolitika szempontjából. Washington egyértelműen jelezte, hogy azok az országok, amelyek támogatják az Egyesült Államok vezette – világszerte széles körben ellentett – beavatkozást, különösen, ha csapatokat is ajánlanak, számíthatnak arra, hogy egyéb kérdésekben figyelembe veszik az érdekeiket. Ukrajna megértette az üzenetet, és igyekezett kihasználni az alkalmat a megromlott kapcsolatok újjáépítésére. A Kucsma-adminisztráció még korábban, 2002-ben jelezte, hogy az ország csatlakozni akar a NATO-hoz, 2003-ban pedig az amerikai fél elfogadta a politikai támogatást és a katonai erő felajánlását, bár a kapcsolatok nem álltak teljesen helyre. 2003. március 18-án, két nappal Irak megtámadása előtt Kucsma a 19. Nukleáris, Biológiai és Vegyvédelmi Zászlóaljat Kuvaitba küldte, hivatkozva a tömegpusztító fegyverek civil lakosság elleni bevetésének kockázatára. A zászlóalj később részt vett Irak megszállásában, akkor a harmadik legnagyobb kontingenst adva. A Viktor Jusczenko vezette ukrán ellenzék tartott attól, hogy Kucsma gesztusát az USA azzal fogja meghálálni, hogy tartózkodik az emberi jogok ukrainai megsértésének és a sajtószabadság korlátozásának nyilvános bírálatától. Jusczenko maga egyébként nem támogatta az ukrán erők telepítését, sőt azok

¹⁷ PAUL 2004.

¹⁸ The White House 2008.

visszavonását szorgalmazta.¹⁹ Már elnöki ciklusa alatt, 2006-ban jelentősen csökkentette is az ukrán szerepvállalást, majd az 2008 végén befejeződött.²⁰

A 2004-es ukránjai elnökválasztásra adott amerikai reakció nem igazolta az ukrán ellenzék félelmeit. Amikor 2,8 millió szavazatot hamisítottak meg Viktor Janukovics javára Viktor Juscsenkóval szemben, az USA egyértelműen a tiltakozók oldalára állt, nem az orosz–amerikai kapcsolatok szemüvegén át közelítve meg a kérdést. George W. Bush adminisztrációjában sokkal erősebb hangja volt annak a sokszor neokonzervatívnek nevezett vonalnak, amely már édesapja adminisztrációjában is szerepet kapott. Az Egyesült Államok az 1990-es évek elejénél jóval ideologikusabb politikát folytatott, amelynek fontos részét képezte a liberális demokrácia terjesztése a világban, a 2004-es narancsos forradalom Kijevben pedig erre lehetőséget is adott. De hiba lenne egy politikai csoportosulásra szűkíteni az amerikai politika változásának okait. Az ukrán diaszpórának ugyanis jelentős szerepe volt a kérdés legmagasabb szintre emelésében az amerikai politikában. Juscsenko amerikai felépítésében kulcsszerepet játszott felesége is, az ukrán–amerikai Katerina Juscsenko.²¹

Viktor Juscsenko támogatásában a neokonzervatív mozgalomhoz közel álló American Enterprise Institute, a részben az amerikai kormányzat által finanszírozott Freedom House és más szervezetek szintén részt vettek. A Majdanon a szervezőket az amerikai ukrán diaszpóra lobbistái is segítették, köztük a Freedom House volt elnöke.²² Juscsenko támogatói közül tehát többen is voltak, akik kiváló amerikai kormányzati kapcsolatokkal rendelkeztek. A politikai lobbitevékenység sikeres volt abban, hogy amerikai kormányzati pénzek is utat találjanak az ellenzéki jelölthöz. A neokonzervatívokkal szemben kritikus amerikai politikus, Ron Paul 2004. december 7-én, tehát még a narancsos forradalom eseménysora alatt a Kongresszus elé tárta az amerikai támogatás módzatait.²³ A fentiek természetesen nem azt jelentik, hogy ne lett volna durva orosz beavatkozás a 2004-es ukrán elnökválasztásba,

¹⁹ KARATNYCKY 2005.

²⁰ FOLIENTE 2008.

²¹ RACHKEVYCH 2010.

²² CLYNE 2004.

²³ PAUL 2004.

csupán azt, hogy amerikai is volt. Az, hogy az események kibontakozása előtt mennyire volt része legfelsőbb szinten a hivatalos amerikai kormányzati politikának Jusczenko közvetlen támogatása, kérdés, de az nem, hogy Washington gyorsan a Nyugat-Ukrajnában támogatott és Ukrajna nyugati integrációját szorgalmazó jelölt mögé állt. 2005 januárjában az újraválasztott George W. Bush első telefonhívását Viktor Jusczenkóhoz intézte, 60 millió dolláros segítséget, illetve kereskedelmi könnyítéseket ígérve.²⁴

Az amerikai támogatásnak volt egy másik olvasata is: az, hogy a cél túlmutat Ukrajnán. Ahogy az eseményekben közvetlenül is részt vevő Adrian Karatnycky írta a *Foreign Affairs*-ban, „a narancsos forradalom 17 napja alatt a fehéroroszok, kazahok, de orosz civil aktivisták is eljöttek Kijevbe, hogy tanuljanak az ukrán tiltakozóktól. Január közepén, amikor az orosz nyugdíjasok fellázadtak a juttatásaik csökkentése ellen, a moszkvai újságok azt találgatták, hogy Oroszország »narancssárgává« válhat.”²⁵ Moszkvában nehezen érthették félre ezt az üzenetet, amely, ha nem is az amerikai kormányzaté volt, de befolyásos köröktől eredt.

2004–2005 fordulója tehát mindenképpen jelentős változást hozott az USA Ukrajna-politikájában: Kijevet immár nem rendelték alá a Moszkvával való jó viszony fenntartásának, sőt, egyes, az amerikai kormányhoz közel álló körök hasonló politikai változás támogatását vizionálták Oroszország és más volt szovjet köztársaságok esetében. Ez persze sohasem lett hivatalosan kimondott külpolitikai cél, de az új, határozottabb amerikai politikának kulcseleme volt Ukrajna transzatlanti integrációjának – első sorban a NATO-tagság – előmozdítása. A NATO-tagság lehetősége már korábban, a Clinton-adminisztráció idején felmerült, 1993-ban egyértelműen az agendán volt,²⁶ de a „Jelcin-kapcsolat” fontossága és gyakorlati okok miatt az első bővítési kör csak Magyarországra, Lengyelországra és Csehországra terjedt ki, és a második, jóval nagyobb – és orosz szempontból érzékenyebb – körből is kimaradt Ukrajna.

²⁴ American Enterprise Institute 2005.

²⁵ KARATNYCKY 2005.

²⁶ *Your October 6 Lunch Meeting...* [é. n.].

Bár szakértői és politikai körökben is voltak ellenzői, a folyamat kétpárti támogatást élvezett. Ahogy Irak esetében is, a Demokrata Párt fővonala beállt a republikánusok mellé. 2007 februárjában kétpárti konszenzussal a Kongresszus mindkét háza elfogadta a „NATO Freedom Consolidation Act”-et öt ország, köztük Ukrajna NATO-felvételének támogatásáról.²⁷

Az egyre határozottabb moszkvai figyelmeztetéseket figyelmen kívül hagyták. Ezen figyelmeztetések közé tartozik Vlagyimir Putyin 2007. február 10-i müncheni beszéde, amelyre a Fehér Ház „meglepetéssel és csalódottsággal” reagált. Robert Gates amerikai védelmi miniszter még müncheni reakciójában a kooperáció fontosságára helyezte a hangsúlyt, de mondatai azt tükrözték, amit az amerikai külpolitika cselekedetei a következő évben: Moszkva ellenérzése mélységének nagy fokú alábecsülését.²⁸

Ma is kérdés, hogy mennyire volt tisztában a Bush-adminisztráció az ukrán és georgiai NATO-tagság felvetésének veszélyével. Ehhez érdekes adalék az USA oroszországi nagykövete, William Burns (aki később a CIA vezetője lett) 2008. február 1-jei távirata. A nagykövet két hónappal a bukaresti csúcs előtt figyelmeztetett, hogy Oroszország vezetői Georgia és Ukrajna NATO-tagságának lehetőségét súlyos fenyegetésnek tekintik biztonságukra nézve. A NATO bővítése, különösen Ukrajna felé, továbbra is „érzelmi és neuralgikus” kérdés Oroszország számára, de stratégiai és politikai megfontolások is alapvetően erős ellenállást mutatnak az ország NATO-tagságával szemben. Ezek közé tartoznak azok a félelmek, hogy a kérdés potenciálisan kettészakíthatja Ukrajnát, és ez erőszakhoz, vagy akár, egyesek szerint, polgárháborúhoz vezethet, ami arra kényszerítené Oroszországot, hogy döntsön a beavatkozásról.²⁹

George W. Bush és az adminisztráció neokonzervatív tagjai vélhetően úgy gondolták, hogy Moszkva ellenállása verbális marad, ahogy a korábbi NATO-bővítési körök esetében, és Oroszország tétlenül fogja nézni Ukrajna és Georgia belépését a szövetségbe. George W. Bush a bukaresti csúcs

²⁷ United States Congress 2007.

²⁸ ROBERTS–CHAMBERS 2007.

²⁹ WikiLeaks 2008.

elé időzített kijevi látogatásán kijelentette, hogy „határozottan támogatja Ukrajna NATO-ba való belépési törekvéseit, és figyelmeztetett, hogy nem fogja engedni, hogy Oroszország vétőt emeljen a tagsági kérelem ellen”.³⁰ A Demokrata Párt prominensei, köztük Hillary Clinton is határozottan kiállt Ukrajna NATO-tagsága mellett.³¹

Az azonnali meghívást nem adminisztráción belüli vagy belpolitikai vita akadályozta meg végül. A NATO kibővítése Ukrajnára és Georgiára több európai tagállamban sem talált őszinte támogatásra, annak nyilvánosan elsősorban Németország és Franciaország állt ellen, de Hollandia, Norvégia és Spanyolország is az ellenzők között volt. Bukarestben a német külügyminiszter határozottan kijelentette, hogy nem szabad Oroszországot provokálni Ukrajna és Georgia meghívásával.³² Angela Merkel volt német kancellár ma is úgy gondolja, hogy az ukrajnai háború hamarabb kezdődött volna, ha akkor Németország nem kényszerít ki egy gyengébb nyelvezetet a bukaresti NATO-csúcson 2008 áprilisában.³³ Ez eldönthetetlen, és az sem kizárt, hogy a bukaresti kompromisszum a lehető legrosszabb lehetőség lett Ukrajna és Georgia számára. Kiderült, hogy a NATO megosztott a kérdésben, de a NATO a jövőre vonatkozó ígérete Oroszország számára már elég provokációt jelentett. 2008. decemberben sem Ukrajna, sem Georgia nem kapta meg a Tagsági Akcióterv meghívást, azt már a Bush-adminisztráció sem szorgalmazta a korábbihoz hasonló erővel.³⁴ Ez nem légtüres térben történt, hiszen az első válságot már 2008 nyara meghozta az orosz–georgiai háborúval, amikor kiderült, hogy az USA nem fog védelmet adni közeli partnerének.³⁵ Ukrajna tekintetében a krízist viszont már az Obama-adminisztrációnak kellett kezelnie.

³⁰ HARDING 2008.

³¹ CLINTON 2008.

³² ROMPRES 2008.

³³ ADLER 2024.

³⁴ DOMBEY 2008.

³⁵ RICE 2017: 615.

AZ OROSZ „RESET”-TŐL A HÁBORÚIG –
AZ OBAMA-ADMINISZTRÁCIÓ (2009–2017)

„Oroszország a történelem rossz oldalán van.”³⁶

„Ukrajna jövőjéről szabadon és saját magának kell döntenie.”³⁷

„Ismételten felszólítom Oroszországot, hogy vessen véget a Krím-félsziget megszállásának és annektálási kísérletének, szüntesse be a kelet-ukrajnai szeparatisták támogatását, és teljesítse a minszki megállapodás szerinti kötelezettségvállalásait.” – Barack Obama³⁸

Barack Obama, akárcsak republikánus vetélytársa, John McCain, támogatta Ukrajna NATO-csatlakozását a 2008-as választási kampány során. De megválasztása után az Obama-adminisztráció számára nem Ukrajna, de nem is Oroszország lett a prioritás, hanem Ázsia. Obama le akarta zárni a rosszul sikerült iraki és a rossz felé haladó afganisztáni háborút, és el akarta kerülni a hasonló stratégiai hibákat. George H. W. Bush, és nem közvetlen elődje, George W. Bush útját akarta követni.³⁹ Ukrajna NATO-tagságának erőltetése Oroszországgal és több európai szövetséges ellenében pedig kockázatos döntés lett volna. A neokonzervatívok és a liberális interventionisták, illetve az ukrán NATO-tagság diaszpóragyökerű és hadiipari támogatói nem szorultak ki az amerikai külpolitikából, de véleményük évekre háttérbe szorult, Szíria kérdésétől Oroszországig és az ukrán problémáig. Sőt, az Obama-adminisztráció megpróbálkozott az orosz kapcsolatok újraindításával, a „reset”-tel.

A reset 2009-től egészen 2013-ig tartott, de az ukrán–amerikai kapcsolatot nem csak ez gyengítette. 2010 elején Viktor Juscsenko még a választások második fordulójába sem került be Viktor Janukoviccsal szemben. Janukovics elnökségének egyik első intézkedése volt a NATO-csatlakozási ambíció feladása. A nyugati integráció másik eleme, az EU-csatlakozás továbbra is

³⁶ LEWIS–ACKERMAN–ROBERTS 2014.

³⁷ The White House 2014b.

³⁸ BBC 2014a.

³⁹ GOLDBERG 2016.

cél maradt,⁴⁰ de az erős amerikai–ukrán kapcsolat fenntartását 2010–2014 között egyik fél sem érezte prioritásnak. Az Obama-adminisztráció passzivitása csak 2013 végén változott meg, a kijevei események kezdetével, amelyek közvetlen kiváltó oka az volt, hogy Viktor Janukovics – erőteljes orosz nyomásra – visszalépett az EU-társulási szerződéstől. Az adminisztráció nem volt egységes abban, hogyan kezeljék a krízist. Az elhíresült beszélgetés Victoria Nuland és Geoffrey Pyatt amerikai nagykövet között⁴¹ ugyanakkor megmutat egy erős csoportosulást, amely határozottan beavatkozott a kijevei eseményekbe a tüntetők és olyan ellenzéki politikusok, mint a Nuland által miniszterelnöknek javasolt Arszenyij Jacenyuk oldalán. Ennek párja a republikánus oldalon is megvolt, John McCain is elutazott Kijevbe a Majdan tüntetőinek támogatására.⁴²

Barack Obama 2014. március 14-én Washingtonban találkozott az időközben Ukrajna miniszterelnökévé kinevezett Arszenyij Jacenyukkal. A találkozó szimbolikában és ígéletben gazdag volt, az amerikai fél kiállt Ukrajna szuverenitása és területi integritása mellett.⁴³ Miután 2014. március 18-án Oroszország annektálta a Krim-félszigetet, az Obama-adminisztráció elítélte az orosz agressziót, szankciókat vezetett be és megerősítő intézkedéseket kezdeményezett a NATO keleti szárnyának országai számára, de fegyverek átadására nem volt hajlandó.⁴⁴ Az adminisztráció nem volt egységes a kérdésben, ahogy a két nagy párt között sem volt egyetértés. Joe Biden alelnök Ukrajna védelmi célú felfegyverzését szorgalmazta, John McCain – volt republikánus elnökjelölt – pedig szélesebb körű szankciókat szorgalmazott, és az orosz agresszió kezdetétől fogva arra sürgette Obamát, hogy fegyverezze fel Ukrajnát.⁴⁵ Lindsey Graham befolyásos republikánus szenátor egyenesen Ukrajna kiárusításával vádolta meg az Obama-adminisztrációt.⁴⁶

⁴⁰ BBC 2010.

⁴¹ BBC 2014b.

⁴² CARPENTER 2017.

⁴³ The White House 2014a.

⁴⁴ SHISHKIN–SPARSHOTT 2014.

⁴⁵ KARATNYCKY 2023.

⁴⁶ GRAHAM 2014.

Tény, hogy Barack Obama a kérdésben szembement a külpolitikai véleményformálók és lobbicsoportok többségével, de nem végiggondolt stratégia nélkül. Az úgynevezett Obama-doktrína szerint Ukrajna alapvető orosz érdek, de nem alapvető amerikai érdek, így Oroszország mindig képes lesz fenntartani az eszkalációs dominanciát. Az Egyesült Államok soha nem lesz hajlandó annyi erőforrást Ukrajnára fordítani, mint Oroszország, ezért jobb, ha tárgyalásos megoldásra törekszik. Ahogy maga Obama fogalmazott a kritikákra válaszolva:

„Ha van valaki ebben a városban [Washingtonban], aki azt állítaná, hogy fontolóra vennénk a háborút Oroszországgal a Krím és Kelet-Ukrajna miatt, akkor álljon ki nyíltan, és fogalmazzon világosan! Az az elképzelés, hogy a kemény beszéd vagy az adott területhez kapcsolódó katonai akciók valahogyan befolyásolják Oroszország vagy Kína döntéshozatalát, ellentmond minden bizonyítéknak, amit az elmúlt 50 évben láttunk.”⁴⁷

Obama elutasította az Egyesült Államok vezető szerepét az orosz–ukrán háború befejezésére irányuló diplomáciai erőfeszítésekben, azt Franciaországra és Németországra hagyta. Az USA közvetlenül nem vett részt az EBESZ közvetítésével folyó tárgyalásokban, sem a sikertelen Minszk I-es, sem a háborút 2022-ig befagyasztó Minszk II-es megállapodásban. Az USA ugyanakkor folytatta a gazdasági és politikai nyomásgyakorlást Moszkvára.⁴⁸

Obama két elnöki ciklusa alatt tehát az amerikai figyelmet elvitte Ukrajnáról Líbia, Irán, az emelkedő Kína és különösen Szíria.⁴⁹ Utóda alatt Ukrajna (és Oroszország) visszakерült a figyelem középpontjába Washingtonban, de inkább belpolitikai, mint geopolitikai okokból.

⁴⁷ GOLDBERG 2016.

⁴⁸ BBC 2014a.

⁴⁹ CROWLEY 2016.

AZ ELSŐ TRUMP-ELNÖKSÉG (2017–2021)

„Miért mindig az Egyesült Államok jár rosszul?” – Donald J. Trump⁵⁰

Donald Trump elnöksége első pillanataitól központi kérdés lett Ukrajna, de elsősorban azon vád miatt, hogy a leendő adminisztráció tagjai, beleértve az elnököt is, együttműködtek Oroszországgal a 2016-os választások során Hillary Clintonnal szemben. Az Ukrajna-politika a következő négy évben nem tudott ettől a kérdéstől függetlenedni. 2017 februárjában az adminisztráció első nemzetbiztonsági tanácsadójának, Michael Flynn tábornoknak le kellett mondania az orosz nagykövettel folytatott beszélgetései miatt, illetve mások mellett nyomozás indult Trump kampányfőnöke, az Ukrajnával is kapcsolatban álló Paul Manafort ellen.⁵¹ A demokrata oldalon napvilágra került a volt alelnök Biden fiának kapcsolata a Burisma nevű ukrán céggel, amely jelentős bevételhez juttatta akkor, amikor apja az Obama-adminisztráción belül az ukrán kapcsolatokért volt felelős.⁵² Az orosz–ukrán konfliktus tehát a legközvetlenebb módon belpolitika lett, a demokraták és a republikánusok, illetve az utóbbi párton belül Donald Trump követői és a hagyományos fővonalbeli erők közötti küzdelem terepe.

Donald Trump *America First* stratégiája, amely gyakorlatilag hivatalos külpolitikai doktrína lett 2017–2020 között,⁵³ szintén hatással volt az amerikai–ukrán kapcsolatokra. Trump már a választási kampány során is szkeptikusan nyilatkozott a külföldi segélyekről, többek között az Ukrajnának nyújtott támogatásról. Az izolacionizmus jelentős politikai tényezővé lett az elhúzódó háborúk miatt a republikánusok között, csak sokáig nem talált utat a felszínre: 2016 novemberében ez Trump megválasztásával megtörtént. Donald Trump már az 1980-as évek vége óta nyíltan bírálta a túlzottan aktív amerikai külpolitikát, és azt, hogy a szövetséges országok nem vesznek részt megfelelő mértékben saját védelmükben.⁵⁴

⁵⁰ GORE–FARLEY–ROBERTSON 2019.

⁵¹ DUIGNAN 2025.

⁵² WINTER et al. 2022.

⁵³ White House 2025.

⁵⁴ LINDSAY 2024.

Hiába volt azonban az *America First* hivatalos stratégia – és ebből le lehetett volna akár vezetni egy koherens Ukrajna-stratégiát –, az adminisztráción belüli mindent átható, illetve a bénító belpolitikai küzdelem lehetetlenné tette a valódi stratégiaalkotást Ukrajnával és az orosz–ukrán konfliktussal kapcsolatban. A napi politikai haszonszerzés volt a cél inkább, nem a hosszú távú amerikai érdek. Ez mind a két oldalra igaz volt: az elhíresült 2019-es Trump–Zelenskij-telefonbeszélgetés központi eleme amerikai belpolitikai cél volt, hogy a republikánus elnök fogást tudjon találni várható kihívóján, Joe Bidenen.⁵⁵ Csakhogy a *Russiagate*, a Mueller-nyomozás is ugyanerről szólt: a belső politikai leszámolásról. Ha valami elmaradt, akkor az az amerikai nemzeti érdekek definiálása Ukrajna tekintetében. Mi a cél? Ukrajna nyugati integrációja Oroszország ellenében, minden támogatás megadása Kijev számára, hogy ellen tudjon állni az orosz nyomásnak, vagy kiegyezés Moszkvával egy ukrajnai kompromisszum árán? Trump érezhetően ez utóbbi mellett tette le a voksot, felvetve Oroszország visszavételét a G7-es csoportba. Amikor 2018-ban Donald Trump találkozott Vlagyimir Putyinnal Helsinkiben, végleg kiderült, hogy nem lehet előrelépni az orosz–ukrán konfliktus kérdésében. Ezzel szemben az adminisztráción belül is nagy volt az ellenállás, de maga a Republikánus Párt sem volt egységes. Trump álláspontját John McCain keményen és nyíltan, Lindsay Graham finomabban kritizálta.⁵⁶ A kongresszusi republikánusok többsége vonakodott közvetlenül kritizálni Trumpot, de Ukrajnának ekkor még jelentős támogatása volt köztük. 2017-ben a demokratákkal együtt jóváhagytak további szankciókat Oroszország ellen, amelyeket Trump nem támogatott.⁵⁷

Az első Trump-adminisztráció alatt tehát egy olyan helyzet alakult ki, hogy egyik oldalon Trump egy kompromisszumos megoldást akart találni az orosz–ukrán konfliktusra, a segélyek, a figyelem és az elkötelezettség csökkentését, a másik oldalon ugyanakkor az adminisztráció apparátusa és a republikánusok fővonala az elnök alapvető szándékaival ment szembe. Ezen erők eredője sokszor kiszámíthatatlan volt. Erre jó példa, hogy a *Russiagate*, a Mueller-nyomozás, a belső viták árnyékában a Trump-adminisztráció lett

⁵⁵ PIFER 2019.

⁵⁶ BBC 2018.

⁵⁷ PIFER 2019.

az első amerikai kormányzat, amely halálos fegyvereket szállított Ukrajnának. Más katonai támogatás már ment Ukrajnába Obama alatt is, de a Javelinekről szóló döntés úttörő volt 2017 végén.⁵⁸ Ugyanakkor a Trump-kormányzat volt az is, ami sokkal inkább nyitni akart Oroszország felé. Végül egyik politika sem kerekedett felül, egy belpolitikai és külpolitikai aknákkal teli helyzetet hagyva a következő adminisztrációra.

A TELJES KÖRŰ HÁBORÚ –
A BIDEN-ADMINISZTRÁCIÓ (2021–2025)

„Oroszország soha nem arathat győzelmet Ukrajnában.”⁵⁹
„Ukrajnáról semmi sem dőlhet el Ukrajna nélkül.” – Joseph Biden⁶⁰

A Biden-adminisztráció elméletileg minden korábbinál jobban felkészült lehetett volna az orosz–ukrán válság kezelésére, hiszen Biden és közeli tanácsadói köre nagy külpolitikai és benne ukrajnai tapasztalattal rendelkezett. Az *America is back* politika négy év *America First* után sokak számára reménykeltő volt Ukrajnában. Ez különösen annak fényében volt fontos, hogy 2021 elejére rendkívül feszültté vált az orosz–ukrán viszony, a Zelenszkij elnök megválasztásakor még meglévő esély a kompromisszumos megoldásra gyakorlatilag szertefoszlott. Oroszország Biden beiktatása után alig egy hónappal, 2021. február 21-én hadgyakorlatot jelentett be Ukrajna határa közelében. Ezt megelőzte a Zelenszkij-kormányzat kemény fellépése orosz nyelvű és orosz propagandát is sugárzó tévécsatornákkal és Viktor Medvedcsukkal, az orosz elnökhöz közel álló üzletemberrel és politikai vezetővel szemben. A kijevei amerikai nagykövetség üdvözölte ezeket a lépéseket. Vélhetően szerepet játszott Zelenszkij döntésében az, hogy a Biden-kormányzattól nagyobb segítséget várt Oroszországgal szemben.⁶¹

Ez a segítség azonban továbbra is csak részleges volt, legalábbis az ukrán elvárásokhoz képest: kiképzés, katonai felszerelés és anyagi támogatás.

⁵⁸ LEDERMAN 2017.

⁵⁹ BBC 2023.

⁶⁰ FISCHER 2025.

⁶¹ SHUSTER 2022.

Még akkor is, amikor a Biden-kormányzat meggyőződött arról, hogy Oroszország háborút fog indítani, a segílyt továbbra is csupán 60 millió dollár értékű kézfegyverre és lőszerre korlátozta. Biden csak 2021 decemberében hagyta jóvá a vállról indítható rakétákból és egyéb halálos és nem halálos segélyekből álló 200 millió dolláros szállítmányt. A csomag 300 Javelin páncéltörő rakétát tartalmazott, amelyek januárban érkeztek meg, mindössze hetekkel azelőtt, hogy az orosz erők megkezdték volna többfrontos támadásukat. Nehézfegyvereket az Egyesült Államok nem adott, attól tartva, hogy gyorsan orosz kézbe kerülhetnek.⁶²

Márciusra az Ukrajna közelébe telepített orosz erő több tízezerre nőtt, és a politikai feszültség sem csökkent. A Biden-adminisztráció megpróbálkozott egy bilaterális találkozóval, de a genfi tárgyalás nem hozott eredményt. Az Egyesült Államok nyitott volt bizonyos orosz stratégiai aggodalmak kezelésére, de arra nem, hogy kizárja Ukrajna NATO-tagságát, és befolyást gyakoroljon Ukrajnára az orosz nyelvvel és az orosz nyelvű sajtóval szemben tett lépéseinek felülvizsgálatára.⁶³

A háború összes fordulatának bemutatása túlmutatna e tanulmány keretein. Washington legnagyobb dilemmáját Ukrajna kapcsán továbbra is az okozta, ami 1991–1994-ben: a nukleáris fegyverek. A „Biden-dilemma” sok tekintetben az „Obama-doktrínán” alapult, azon, hogy Ukrajna sokkal fontosabb Oroszország, mint az Egyesült Államok számára, így az eszkálációs dominancia hitelt érdemlően az orosz oldalon van. Amennyiben Ukrajna győzedelmeskedni látszik, nagymértékben nő annak veszélye, hogy Oroszország nukleáris fegyvert használjon. Ha azonban Kijev túl kevés segítséget kap, elveszítheti a háborút. Emiatt az amerikai politikának szűk úton kellett haladnia: hogy eleget adjon, de ne túl sokat. A kérdés először 2022 tavaszán, amikor Kijev légtérzárlatot követelt, majd különösen 2022 őszén éleződött ki, amikor Oroszország két nagy vereséget is elszenvedett.⁶⁴ A légtérzárlat közvetlen összecsapással fenyegetett volna az amerikai és az orosz légierő között, a kérésre a Biden-kormányzat határozott nemet mondott. Az orosz front összeomlása pedig azzal, hogy nukleáris fegyvereket

⁶² SHUSTER 2022.

⁶³ KARATNYCKY 2023.

⁶⁴ SHUSTER 2022.

vetnek be Ukrajnában – erre az adminisztráció 50 százalék esélyt adott 2022-ben.⁶⁵ Az év végére az oroszok stabilizálták a frontot, és ezzel a veszély elmúlt, de az amerikai döntéshozók a továbbiakban sem hagyhatták figyelmen kívül az orosz nukleáris potenciált. Vélhetően ez az egyik fő oka, hogy az Ukrajna által kért fegyverzetnek csak egy töredékét adta át az Egyesült Államok a 2023-as nyári ellenoffenzívára készülő ukrán hadseregnek. Az offenzíva részben ezért, részben az oroszok jó felkészülése miatt nem lett sikeres. A Biden-adminisztráció levette a napirendről Ukrajna NATO-csatlakozásának kérdését is – hasonló okokból.⁶⁶

Ukrajna így is a legnagyobb kedvezményezettje lett a világon az amerikai katonai és gazdasági segítségnek. 2022 márciusa és 2024 áprilisa között a Kongresszus által elfogadott öt segélycsomagban összesen 128 milliárd dollárt kapott Ukrajna, 70,6 milliárd dollár katonai, 53,8 milliárd dollár költségvetési és 3,7 milliárd dollár humanitárius támogatást. Ezenfelül 2024 decemberében Kijev 20 milliárd dollár kölcsönt is kapott, amelynek fedezete a lefoglalt orosz vagyron kamata volt.⁶⁷

A segély jelentős belpolitikai feszültséget keltett. A republikánusok Donald Trumpot támogató szárnya és szavazótáboruk jelentős része túl soknak gondolta az Ukrajnának adott segítséget, és sokkal kevésbé érzékelte Oroszországot veszélyként.⁶⁸ Ez a megosztottság ahhoz vezetett, hogy a Biden-kormányzat utolsó, 61 milliárd dolláros segélycsomagját csak több hónapnyi vita után, 2024 áprilisában sikerült elfogadni.⁶⁹

A Biden-adminisztráció utolsó hónapjai azzal teltek, hogy Trump hivatalba lépése előtt minél több katonai segítséget juttassanak el Ukrajnába, ahogy azt az elnök a 2024. szeptember 26-án megrendezett bilaterális amerikai–ukrán találkozón bejelentette. De ezzel és bizonyos korlátozások feloldásával sem tudtak változtatni a fronthelyzeten, amely 2024 őszére

⁶⁵ MACKENZIE 2024.

⁶⁶ NATO Watch 2024.

⁶⁷ MASTERS–MERROW 2025.

⁶⁸ DOHERTY et al. 2024.

⁶⁹ ZENGERLE–COWAN 2024.

a korábbiaknál is rosszabbra fordult, megkérdőjelezve Joe Biden kijelentését, hogy „Ukrajna soha nem lesz Oroszország győzelmé”.⁷⁰

DONALD TRUMP MÁSODIK ELNÖKSÉGE (2025–)

„Ha én lennék az elnök, ez a háború 24 óra alatt véget érne.” – Donald J. Trump⁷¹

„Elsősorban a saját problémáinkra kell fókuszálnunk.” – James David Vance⁷²

Miután a 2024. november 5-i elnökválasztást Donald Trump nyerte Kamala Harrisszel szemben, a bideni *America is back* politika után megint az *America First* következett. A második Trump-adminisztráció, elsősorban maga Donald Trump nem volt előzetes tapasztalatok nélkül Ukrajnát és természetesen Oroszországot illetően. De az amerikai–ukrán viszonyban ez a tapasztalat inkább nehézséget jelentett, nem előnyt. Az ukrán és az amerikai elnök közötti viszony eleve terhelt volt, amelyet tovább rontott, hogy Zelenszkij Biden szülővárosába, a pennsylvaniai Scrantonba látogatott, a város lőszergyárába, és a republikánusok úgy értelmezték, hogy ez a demokraták – az amerikai adófizetők által finanszírozott – támogatása. Zelenszkij a Fehér Házban találkozott Joe Biden elnökön túl Kamala Harris akkori alelnökkel, a demokrata elnökjelölttel is, ami szintén nehezítést keltett republikánus körökben.⁷³

Trump nagy lendülettel fogott bele a békeközvetítésbe 2025 januárjában. Egyrészt kampányígéretéhez híven Európára, illetve részben Ukrajnára hátrította a háború költségeit. Másrészt Donald Trump deklaráltnan visszatért a korábbi adminisztrációk különböző mértékben érték- és ideológiai alapú megközelítésétől a realitásalapú megközelítéshez. Persze mindig kérdés, mi az objektív valóság. Donald Trump számára az, hogy Oroszország a nagyobb és erősebb ország, ezért előbb-utóbb győzni fog,⁷⁴ és a háború mielőbbi

⁷⁰ BBC 2023.

⁷¹ DALE 2025.

⁷² GOMEZ 2022.

⁷³ YILDIRIM 2024.

⁷⁴ LUBIN 2025.

lezárása voltaképpen Ukrajna megmentése. Ez utóbbi üzenet hangsúlyos eleme volt a 2025. február 28-i Trump–Vance–Zelenskij-találkozónak is:

„Négy éven át az Amerikai Egyesült Államok elnöke sajtótájékoztatókon keményen beszélt Vlagyimir Putyinról, majd Putyin megszállta Ukrajnát, és az ország jelentős részét lerombolta. A békéhez és a jóléthez vezető út talán a diplomáciai pályán vezet. Kipróbáltuk Joe Biden útját, a mellkasunkat dönggettük, és úgy tettünk, mintha az Egyesült Államok elnökének szavai fontosabbak lennének, mint a tettei. Ami Amerikát felelős országgá teszi, az az, hogy diplomáciát folytat. Ezt teszi Trump elnök.”⁷⁵

Az, hogy a béke elérésén túl van-e, és ha igen, mi az amerikai stratégiai cél, arra csak forgatókönyveket lehet felállítani. Mint minden adminisztrációban, több érdekcsoport küzd saját agendája megvalósításáért. Az amerikai belpolitika és külpolitika mélyen egymásba fonódott Ukrajna kérdésében, sokkal mélyebben, mint a korábbi adminisztrációk idején. Trump számára fontos réteg az izolacionizmus, az elszigetelődés politikáját támogató szavazótábor, amely belefáradt az 1990 óta szinte folyamatosan tartó háborúba, de nem hagyhatja teljesen figyelmen kívül a hagyományos republikánus elit véleményét sem. Ha szimbolikusan egy-egy személyre szűkítjük le a táborokat, az egyik oldalon Vance alelnök van, aki már szenátorként is ellenezte a nagyobb segélynyújtást Ukrajnának, a másik oldalon pedig Lindsey Graham szenátor, aki a háború 2014-es kitörése óta Kijev határozott támogatója.

A kézirat lezárásakor⁷⁶ még nem világos, hogy az adminisztráció egy viszonylag gyors fegyverszünet, majd béke elérésére törekvő politikája sikeres lesz-e. Annyi azonban látható, hogy a Biden-adminisztráció kezét megkötő tényezők – a sajtó, az európai szövetségesek, a szavazótábor és egyes lobbicsoportok – nem vagy kevésbé kötik Donald Trumpot, azaz a lehetőség az ukrajnai háború lezárására vagy legalább egy tartós tűzszünetre sokkal inkább megvan, mint korábban.

⁷⁵ LICON 2025.

⁷⁶ 2025. november 19.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az Amerikai Egyesült Államok külpolitikájában, geopolitikájában Ukrajna csak rövid időszakokra tudott kinőni Oroszország árnyékából, és nem valószínű, hogy ez a közeljövőben megváltozik. Ez nem értékek, hanem a két ország adottságain alapuló amerikai érdekek kérdése. Oroszország globálisan is tényező, ha nem is globális hatalom. Nagyhatalom Európában, Kelet-Ázsiában és Közép-Ázsiában, erőkitvétési képességgel a Közel-Keleten és Afrikában, és az amerikaihoz mérhető nukleáris arzenállal. Ukrajna erőforrásai jóval kisebbek, és közvetlen térségén túl kevés régióra van hatással. Ukrajna biztonsága, nyugati integrációja nem központi kérdés az Egyesült Államok biztonsága szempontjából; az Oroszországgal való kapcsolat az. Míg 2008-ban Georgia kapcsán tették fel a kérdést az amerikai elnöki adminisztrációban, készek vagyunk-e Oroszországgal háborúzni, 2014-ben és 2022-ben Ukrajnával kapcsolatban. A válasz mind a három alkalommal a nem volt.

A 2004 utáni amerikai figyelem, illetve a 2008-as meghívás a NATO-ba inkább anomália, semmint szabály. Washingtonnak az 1991 óta eltelt 34 év legnagyobb részében nem Ukrajna-politikája volt, inkább az Oroszország-politika szemüvegén nézték az országot. Ez igaz a George H. W. Bush-, a Clinton- és jórészt az Obama-adminisztrációra, illetve a két Trump-adminisztrációra. A 2014-es és különösen a 2022-es orosz agresszió megemelte Ukrajnát Washington szemében, de a prioritási sorrendben nem változtatott.

Igazán koherens Ukrajna-politika már csak azért sem tudott létrejönni, mert az ukrán diaszpóra és a neokonzervatív és liberális intervencionista áramlatok – amelyek 2004-ben, 2014-ben és 2022-ben is fontos szerepet játszottak az amerikai Ukrajna-politikában – beleütköztek a háborúk sorába belefáradt amerikai szavazók tömegének akaratába. Végso soron pedig, mint minden demokráciában, előbb-utóbb a szavazók akarata érvényesül.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ADLER, Katya (2024): Angela Merkel Defends Ties with Russia and Blocking Ukraine from Nato. *BBC News*, 2024. november 25. Online: <https://www.bbc.com/news/articles/c3e8y1qly520>
- American Enterprise Institute (2005): Remarks by President Bush and President Viktor Yushchenko of Ukraine in Press Availability. *American Enterprise Institute*, 2005. április 4. Online: <https://www.aei.org/articles/remarks-by-president-bush-and-president-viktor-yushchenko-of-ukraine-in-press-availability/>
- AVDALIANI, Emil (2022): The Russian Double – Defeat and Decline. *Center for European Policy Analysis*, 2022. október 5. Online: <https://cepa.org/article/the-russian-double-defeat-and-decline/>
- BBC (2010): Ukraine’s Parliament Votes to Abandon Nato Ambitions. *BBC News*, 2010. június 3. Online: <https://www.bbc.com/news/10229626>
- BBC (2014a): Ukraine Crisis: Obama Orders Ban on Crimea Trade. *BBC News*, 2014. december 20. Online: <https://www.bbc.com/news/world-europe-30558502>
- BBC (2014b): Transcript of Leaked Nuland-Pyatt Call. *BBC News*, 2014. február 7. Online: <https://www.bbc.com/news/world-europe-26079957>
- BBC (2018): Trump Sides with Russia Against FBI at Helsinki Summit. *BBC*, 2018. július 16. Online: <https://www.bbc.com/news/world-europe-44852812>
- BBC (2023): Ukraine Will Never Be a Victory for Russia, Biden Tells Crowds. *BBC News*, 2023. február 21. Online: <https://www.bbc.com/news/live/world-64713099>
- CARPENTER, Ted Galen (2017): America’s Ukraine Hypocrisy. *CATO Institute*, 2017. augusztus 6. Online: <https://www.cato.org/commentary/americas-ukraine-hypocrisy>
- CARTER, Joe (2018): 6 Quotes: George H.W. Bush on Freedom and Economic Liberty. *Acton Institute*, 2018. december 3. Online: <https://rlo.acton.org/archives/104978-6-quotes-george-h-w-bush-on-freedom-and-economic-liberty.html>
- CLINTON, Hillary (2008): Statement from Senator Hillary Clinton on Ukrainian Membership in NATO. *The American Presidency Project*, 2008. január 28. Online: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/statement-from-senator-hillary-clinton-ukrainian-membership-nato>
- CLYNE, Meghan (2004): Our Man at Ukraine’s Orange Revolution. *American Enterprise Institute*, 2004. december 2. Online: <https://www.aei.org/articles/our-man-at-ukraines-orange-revolution/>
- CROWLEY, Michael (2016): Obama’s Ukraine Policy in Shambles. *Politico*, 2016. február 29. Online: <https://www.politico.com/story/2016/02/obama-ukraine-russia-putin-219783>
- DALE, Daniel (2025): Fact Check: It Wasn’t ‘in Jest.’ Here are 53 Times Trump Said He’d End Ukraine War Within 24 Hours or Before Taking Office. *CNN*, 2025. április 25. Online: <https://edition.cnn.com/2025/04/25/politics/fact-check-trump-ukraine-war>

- DOHERTY, Carroll et al. (2024): War in Ukraine: Wide Partisan Differences on U.S. Responsibility and Support. *Pew Research Center*, 2024. július 29. Online: <https://www.pewresearch.org/politics/2024/07/29/war-in-ukraine-wide-partisan-differences-on-u-s-responsibility-and-support/>
- DOMBEY, Daniel (2008): US Gives Way on Nato for Georgia and Ukraine. *Financial Times*, 2008. november 27. Online: <https://www.ft.com/content/b48201e0-bc00-11dd-80e9-0000779fd18c>
- DUIGNAN, Brian (2025): Russia Investigation. *Britannica*, 2025. szeptember 28. Online: <https://www.britannica.com/biography/Donald-Trump/Russia-investigation>
- FISCHER, Sabine (2025): Everything about Ukraine without Ukraine. *Stiftung Wissenschaft und Politik*, 2025. április 10. Online: <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2025C14/>
- FOLIENSTE, Rodney (2008): Ukrainians Complete Mission in Iraq. *U.S. Army*, 2008. december 11. Online: https://www.army.mil/article/15056/ukrainians_complete_mission_in_iraq
- FREELAND, Chrystina (1993): U.S. Shifts Policy on Ukraine. *The Washington Post*, 1993. május 10. Online: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1993/05/11/us-shifts-policy-on-ukraine/458545cb-95e0-46e4-8daa-3d446c5a9e3f/?utm>
- GOLDBERG, Jeffrey (2016): The Obama Doctrine. *The Atlantic*, 2016. április. Online: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obama-doctrine/471525/>
- GOMEZ, Henry J. (2022): Ukraine Dents 'America First' Thinking Deep in the Heart of Trump Country. *NBC News*, 2022. március 14. Online: <https://www.nbcnews.com/politics/politics-news/ukraine-dents-america-first-thinking-deep-heart-trump-country-rcna19441>
- GORE, D'Angelo – FARLEY, Robert – ROBERTSON, Lori (2019): Trump Repeats False Ukraine Claims. *FactCheck.org*, 2019. november 22. Online: <https://www.factcheck.org/2019/11/trump-repeats-false-ukraine-claims/?utm>
- GRAHAM, Lindsey (2014): Graham Statement on Cease-Fire Between Russia and Ukraine. *Senator Lindsey Graham*, 2014. szeptember 8. Online: <https://www.lgraham.senate.gov/public/index.cfm/press-releases?ID=6685A389-BD72-331A-4547-5F22EF2BEAD0>
- HARAN, Olexiy (1995): Disintegration of the Soviet Union and the US Position on the Independence of Ukraine. *Belfer Center for Science and International Affairs*, 1995. augusztus. Online: <https://www.belfercenter.org/publication/disintegration-soviet-union-and-us-position-independence-ukraine>
- HARDING, Luke (2008): Bush Backs Ukraine and Georgia for Nato Membership. *The Guardian*, 2008. április 1. Online: <https://www.theguardian.com/world/2008/apr/01/nato.georgia>
- KARATNYCKY, Adrian (2005): Ukraine's Orange Revolution. *Foreign Affairs*, 2005. március 1. Online: <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2005-03-01/ukraines-orange-revolution>

- KARATNYCKY, Adrian (2023): The Long, Destructive Shadow of Obama's Russia Doctrine. *Foreign Policy*, 2023. július 11. Online: <https://foreignpolicy.com/2023/07/11/obama-russia-ukraine-war-putin-2014-crimea-georgia-biden/>
- LEDERMAN, Josh (2017): US Officials Say Lethal Weapons Headed to Ukraine. *PBS News*, 2017. december 23. Online: <https://www.pbs.org/newshour/politics/ap-report-u-s-officials-say-lethal-weapons-headed-to-ukraine>
- Letter from US President G. H. W. Bush to Ukrainian President L. Kravchuk (June 23, 1992)* [é. n.]. Online: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/letter-us-president-g-h-w-bush-ukrainian-president-l-kravchuk>
- LEVIN, Victoria (2001): Kuchmagate: Political Crisis in Ukraine? *Carnegie Endowment for International Peace*, 2001. február 14. Online: <https://carnegieendowment.org/events/2001/02/kuchmagate-political-crisis-in-ukraine?lang=en>
- LEWIS, Paul – ACKERMAN, Spencer – ROBERTS, Dan (2014): Obama: Russia's Actions in Ukraine Put Putin on the 'Wrong Side of History'. *The Guardian*, 2014. március 3. Online: <https://www.theguardian.com/world/2014/mar/03/russian-sanctions-likely-putin-ukraine-crimea>
- LICON, Adriana Gomez (2025): What Trump and Zelenskyy Said During Their Heated Argument in the Oval Office. *PBS News*, 2025. február 28. Online: <https://www.pbs.org/newshour/politics/what-trump-and-zelenskyy-said-during-their-heated-argument-in-the-oval-office>
- LINDSAY, James M. (2024): Election 2024: Are Republicans Turning Isolationist? *Council on Foreign Relations*, 2024. március 29. Online: <https://www.cfr.org/blog/election-2024-are-republicans-turning-isolationist>
- LUBIN, Rhian (2025): Trump Blames Ukraine for 'Taking on Nation 10 Times Your Size' Despite Russia Being the One that Invaded. *Independent*, 2025. augusztus 20. Online: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-ukraine-russia-putin-zelensky-fox-and-friends-b2810752.html>
- MASTERS, Jonathan – MERROW, Will (2025): Here's How Much Aid the United States Has Sent Ukraine. *Council on Foreign Relations*, 2025. július 15. Online: <https://www.cfr.org/article/how-much-us-aid-going-ukraine>
- MACKENZIE, Lachlan (2024): Six Days in October: Russia's Dirty Bomb Signaling and the Return of Nuclear Crises. *Center for Strategic & International Studies*, 2024. szeptember 3. Online: <https://www.csis.org/analysis/six-days-october-russias-dirty-bomb-signaling-and-return-nuclear-crises>
- NATO Watch (2024): President Biden Seemingly Rules Out NATO Membership for Ukraine: Is This a Major U-turn? *NATO Watch*, 2024. június 7. Online: <https://natowatch.org/newsbriefs/2024/president-biden-seemingly-rules-out-nato-membership-ukraine-major-u-turn>

- PAUL, Ron (2004): U.S. Hypocrisy in Ukraine. *Congressman Ron Paul*, 2004. december 7. Online: https://web.archive.org/web/20121212002804/http://paul.house.gov/index.php?option=com_content&task=view&id=217&Itemid=60
- PIFER, Steven (2011): The Trilateral Process: The United States, Ukraine, Russia and Nuclear Weapons. *Brookings*, 2011. május 9. Online: <https://www.brookings.edu/articles/the-trilateral-process-the-united-states-ukraine-russia-and-nuclear-weapons/>
- PIFER, Steven (2019): The Duelling US Foreign Policy Approaches to Ukraine Pose a Risk for Kyiv. *Brookings*, 2019. szeptember 30. Online: <https://www.brookings.edu/articles/the-dueling-us-foreign-policy-approaches-to-ukraine-pose-a-risk-for-kyiv/?utm>
- PLOKHY, Serhii – SAROTTE, M. E. (2019): The Shoals of Ukraine. Where American Illusions and Great-Power Politics Collide. *Foreign Affairs*, 2019. november 22. Online: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/shoals-ukraine>
- POPADIUK, Roman (2023): A Look Back: US Diplomatic Recognition of Ukraine. *Wilson Center*, 2023. december 22. Online: <https://www.wilsoncenter.org/article/look-back-us-diplomatic-recognition-ukraine>
- RACHKEVYCH, Mark (2010): Even as Private Citizen, Kateryna Yushchenko Finds Criticism Remains. *Kyiv Post*, 2010. május 6. Online: <https://archive.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/even-as-private-citizen-kateryna-yushchenko-finds-66004.html>
- Remarks to the Supreme Soviet of the Republic of the Ukraine in Kiev, *Soviet Union* [é. n.]. Online: <https://bush41library.tamu.edu/archives/public-papers/3267>
- RICE, Condoleezza (2017): *Washingtoni emlékeim*. Budapest: Antall József Tudásközpont.
- ROBERTS, Kristin – CHAMBERS, Madeline (2007): Gates Dismisses Putin Remarks as Blunt Spy Talk. *Reuters*, 2007. augusztus 9. Online: <https://www.reuters.com/article/world/us/gates-dismisses-putin-remarks-as-blunt-spy-talk-idUSL10537748/>
- Rompres (2008): *Russia Must Not Be Provoked by NATO Enlargement, Said the German Minister of Foreign Affairs*. Online: http://www.summitbucharest.gov.ro/en/doc_160.html
- SHISHKIN, Philip – SPARSHOTT, Jeffrey (2014): Ukraine to Get More U.S. Aid, but Not Weapons. *The Wall Street Journal*, 2014. szeptember 18. Online: <https://www.wsj.com/articles/ukraine-leader-calls-for-more-western-military-aid-1411055160>
- SHUSTER, Simon (2022): The Untold Story of the Ukraine Crisis. *Time*, 2022. február 2. Online: <https://time.com/6144109/russia-ukraine-vladimir-putin-viktor-medvedchuk/>
- The White House (2000): Remarks by the President to the People of Ukraine. *Office of the Press Secretary*, 2000. június 5. Online: <https://clintonwhitehouse5.archives.gov/WH/New/Europe-0005/speeches/20000605-1830.html?utm>
- The White House (2008): President Bush and President Yushchenko of Ukraine Exchange Luncheon Toasts. *Presidential Secretariat*, 2008. április 1. Online: <https://georgew-bush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2008/04/20080401-4.html>
- The White House (2014a): Remarks by President Obama and Ukraine Prime Minister Yatsenyuk after Bilateral Meeting. *Office of the Press Secretary*, 2014. március 12. Online:

- <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/03/12/remarks-president-obama-and-ukraine-prime-minister-yatsenyuk-after-bilat>
- The White House (2014b): Remarks by President Obama at 25th Anniversary of Freedom Day. *Office of the Press Secretary*, 2014. június 4. Online: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/06/04/remarks-president-obama-25th-anniversary-freedom-day>
- TYLER, Patrick E. (2000): Deprived Ukraine City Finds U.S. Help No Help. *The New York Times*, 2000. június 6. Online: <https://www.nytimes.com/2000/06/06/world/deprived-ukraine-city-finds-us-help-no-help.html>
- United States Congress (2007): S.494 – NATO Freedom Consolidation Act of 2007. Online: <https://www.congress.gov/bill/110th-congress/senate-bill/494/summary/81>
- White House (2025): *Foreign Policy*. Online: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/issues/foreign-policy/>
- WikiLeaks (2008): Nyet Means Nyet: Russia's NATO Enlargement Redlines. *WikiLeaks*, 2008. február 1. Online: https://wikileaks.org/plusd/cables/o8MOSCOW265_a.html
- WINTER, Tom et al. (2022): Analysis of Hunter Biden's Hard Drive Shows He, His Firm Took in About \$11 Million from 2013 to 2018, Spent It Fast. *NBC News*, 2022. május 19. Online: <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/analysis-hunter-bidens-hard-drive-shows-firm-took-11-million-2013-2018-rcna29462>
- WOLFGANG, Ben (2023): Bill Clinton Expresses 'Terrible' Regret for Pushing Ukraine to Give Up Its Nuclear Weapons. *Washington Times*, 2023. április 5. Online: https://www.washingtontimes.com/news/2023/apr/5/bill-clinton-expresses-terrible-regret-for-pushing/?utm_
- YILDIRIM, Ece (2024): Trump Says Zelenskyy Insulted Him; House GOP to Probe Ukraine Leader's PA Trip. *CNBC News*, 2024. szeptember 25. Online: <https://www.cnn.com/2024/09/25/zelenskyy-insulted-him-house-gop-to-probe-ukraine-leaders-pa-trip-.html>
- Your October 6 Lunch Meeting with Secretary Aspin and Mr. Lake (October 5, 1993)* [é. n.]. Online: <https://web.archive.org/web/20220310190110/nsarchive.gwu.edu/document/16377-document-05-your-october-6-lunch-meeting>
- ZENGERLE, Patricia – COWAN, Richard (2024): US Congress Passes Ukraine Aid After Months of Delay. *Reuters*, 2024. április 24. Online: <https://www.reuters.com/world/us/long-awaited-aid-ukraine-israel-taiwan-poised-pass-us-congress-2024-04-23/>